

Видається за інформаційної підтримки Міністерства освіти і науки України

Вихователь-МЕТОДИСТ ДОШКІЛЬНОГО закладу

ЩОМІСЯЧНИЙ
СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ
ЖУРНАЛ

№6
червень
2018

ЯК СПІЛКУВАТИСЯ
З ПЕДАГОГАМИ
КОРИСНО І ПРИЄМНО

Комунікативна
компетентність
педагога:
три методики
для діагностування

Моделюємо
навколишній світ

Прогулянка –
час яскравих вражень,
активності й пізнання

20 MCFR
Освіта
РОКІВ

pedrada.com.ua

Наталія САВІНОВА

47 Де заховано скарб?

Або геокешинг у дитячому садку

Дізнайтеся: у чому ігровий сенс геокешинга; що потрібно для організації гри; які базові етапи доведеться подолати; як оптимізувати ігровий простір

організуємо режимні моменти

Ганна БЕЛСНЬКА,

Марина МАШОВЕЦЬ

52 Прогулянка — час яскравих вражень, активності й пізнання

Чи завжди прогулянка на свіжому повітрі в дитячому садку сприяє оздоровленню дітей, збагачує їхні знання про довкілля та відповідає їхнім інтересам? Чи задовольняє потребу у вільному спілкуванні і різноманітній самостійній діяльності? Чи позитивно впливає на емоційний стан дошкільників? Що слід врахувати, аби щодня проводити прогулянку цікаво, корисно й радісно? Дізнайтеся про це зі статті

ТЕСТ ДЛЯ САМОДІАГНОСТИКИ

59 Організуємо прогулянку для дошкільників

Чи знаєте ви, як провести прогулянку так, аби дітям було цікаво, корисно й весело? Які чинники слід врахувати, на що звернути особливу увагу? Перевірити рівень своїх знань допоможе тест

складіть інтерактивний тест на emetodyst.mcfcr.ua

допомагаємо методисту-початківцю

61 Наскільки добре я виконую свою роботу?

Тест для самооцінювання діяльності вихователя-методиста закладу дошкільної освіти

працюємо з вихователями

62 Як педагогу подолати страх, спілкуючись із керівником? пам'ятка

свята й цікаві події

64 Пухнастий друг: як відзначити Міжнародний день kota

Галина ДЖЕМУЛА

66 Котячі справи

Сценарій розваги до Міжнародного дня kota для дітей старшої групи

Відповіді на запитання тесту «Вчимо дитину збиратися на прогулянку самостійно», розміщеного в журналі № 5/2018 на с. 30-31: 1 — а; 2 — б; 3 — в; 4 — б; 5 — в; 6 — а; 7 — в; 8 — в; 9 — в; 10 — а; 11 — б.

організовуємо режимні моменти

Чи завжди прогулянка на свіжому повітрі в дитячому садку сприяє оздоровленню дітей, збагачує їхні знання про довкілля та відповідає їхнім інтересам? Чи задовольняє потребу у вільному спілкуванні і різноманітній самостійній діяльності? Чи позитивно впливає на емоційний стан дошкільників? Що слід враховувати, аби щодня проводити прогулянку цікаво, корисно й радісно? Дізнайтеся про це зі статті

Ганна БЕЛСЬНЬКА,
завідувач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, д-р пед. наук, професор

Марина МАШОВЕЦЬ,
заступник директора Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, канд. пед. наук, доцент

Прогулянка — час яскравих вражень, активності й пізнання

Що діти найбільше люблять у дитячому садку? Звісно ж, прогулянку! Це й не дивно. На прогулянці можна зробити багато цікавого — побігати, погойдатися на гойдалках, покататися на велосипеді, полити квіти на клумбі, поспостерігати за комахами у траві, помилуватися хмарками в небі. Можна взяти фломастери, олівці чи крейду й намалювати картину. Або пограти на майданчику. Наприклад, уявити себе капітаном і спрямувати корабель до далеких островів в безмежному океані. А друзі стануть командою корабля чи жителями далекої країни.

Для дітей прогулянка — час розваг, активних рухів, радості спілкування й пізнання. Для вихователя — це пора творчих активних дій, реалізації цікавих для малюків пізнавально-розважальних завдань. Та чи завжди це так? Як необхідно підготуватися вихователю і що продумати, аби звичайна прогулянка стала для дітей подією?

Що слід врахувати

Насамперед продумайте, що очікують діти від прогулянки і чого ви хотіли б їх навчити, які риси виховати, які здібності розвинути.

Прогулянка — оптимальний час для всебічного гармонійного розвитку дітей, створення в них радісного настрою, виховання базових якостей особистості, розвитку пізнавального інтересу.

Рухливі ігри, сонячні та повітряні ванни покращать стан здоров'я, позитивно вплинуть на фізичний розвиток дітей. Діти обожнюють купатися в хлюпальному басейні й гратися з водою. Тож створіть належні умови й відповідно сплануйте освітній процес. Особливу увагу приділіть руховому режиму. Діти люблять самостійну рухову активність, особливо, якщо можна покататися на самокатах чи велосипедах, пострибати на гумових стрибунах тощо.

Щоб активізувати пізнавальний інтерес дошкільників, систематично проводьте різноманітні спостереження. І не біда, якщо ви спланували спостереження за тінню, а сонце щільно затулило хмари.

Орієнтуйтеся на ситуацію і творчо використовуйте можливості, надані природою і найближчим оточенням. Дайте дітям уявлення про живу й неживу природу, професії батьків та розуміння важливості праці інших дорослих, навчіть їх дотримуватися правил дорожнього руху та безпечної поведінки. Спостерігайте за сезонними змінами в природі, працею дорослих, транспортом тощо. Змістове наповнення прогулянки змінюйте з огляду на інтереси дітей групи, попередню діяльність, мету.

Для найбільш зацікавлених розумників влаштуйте **дослідницьку лабораторію** і досліджуйте все, що їх оточує. Задовольняйте їхній допитливий розум

щоденними відкриттями: чому пісок сиплеться, а вода лється; куди поспішають мурахи; як бджоли знаходять дорогу до свого вулика. Проводьте нескладні досліди із сухим та мокрим піском, веселкою, випаровуванням води тощо.

Не забувайте під час ігор і розваг про **розвиток інтелекту**. Формуйте елементарні математичні уявлення, навчайте орієнтуватися у просторі, розвивайте образне і логічне мислення, граючи з дітьми в ігри-стратегії, різні дидактичні, настільно-друковані ігри, як-от танграми, математичні лото тощо. Організуйте вимірювання ширини доріжок чи довжини грядок кроками, пошукову діяльність за планом, конструювання за схемою, визначайте напрямок вітру за допомогою стрічок чи млинків тощо.

Під час бесід, полілогів, дискусій уточнюйте і розширюйте уявлення дошкільників **про життя у соціумі**, правила моральної поведінки та етикет. Розглядайте та обговорюйте предметні й сюжетні картини, грайте в тематичні лото, складайте пазли різноманітної тематики. Час прогулянки оптимальний для виховних впливів. Під час праці, ігор та інших видів діяльності виховуйте такі **базові якості особистості**, як працелюбність, спостережливість, милосердя, дбайливе ставлення до природи, лідерські риси тощо.

Створюйте умови для сюжетно-рольових ігор. Саме під час рольових ігор ви матимете змогу вправляти дошкільників у **моральних вчинках**, навчати домовлятися для спільної діяльності та стимулювати прояви дружніх товариських стосунків: поділитися іграшками, поступитися роллю тощо. Пам'ятайте, що діти досягають найвищого градусу **позитивних емоцій** під час різноманітних розваг та ігор, особливо змагальних.

Під час планування прогулянок завжди орієнтуйтеся на інтереси дітей, передбачайте завдання, які важливі для індивідуального розвитку кожної дитини.

Від чого залежать тривалість і вид

Тривалість прогулянки в кожній віковій групі **залежить від сезону**. Для перебування дітей на свіжому повітрі відводьте до чотирьох-п'яти годин на день. Улітку цей час дещо збільшуйте: у приміщенні діти мають лише їсти, спати й ховатися від негоди.

У закладі дошкільної освіти планують дві прогулянки: денну — після ігрових занять; вечірню — після полуденка. Освітня програма «Дитина» рекомендує батькам проводити ще одну прогулянку спільно з дитиною — упродовж однієї години з 19.00.

Прогулянки у першу половину дня в різних вікових групах організовуйте щодень. Плануйте прогулянки на території закладу як максимально вільну діяльність дітей: виносьте атрибути для сюжетних і рухливих ігор, знаряддя для праці в природі, матеріали для дослідів. Під час літнього оздоровчого періоду більшу увагу приділяйте **тематичним** пізнавальним прогулянкам за межі дитячого садка та **прогулянкам-екскурсіям** або **походам**.

Як створити оптимальні умови

Зазвичай прогулянку проводять на ігровому груповому майданчику. Його обладнання має відповідати гігієнічним і педагогічним вимогам. Урізноманітніть дизайн ігрового майданчика разом з батьками. Це дасть змогу врахувати вікові можливості та інтереси дітей. Наприклад, улаштуйте оригінальні клумби у вигляді рабток, міксбордерів чи вертикальних квітників біля тіньових навісів. Там діти висіватимуть насіння квітів, висаджуватимуть розсаду, доглядатимуть за рослинами. А також облаштуйте місця для ігор із піском, водою.

Прикрасьте майданчик, щоб він мав естетичний, яскравий вигляд. Врахуйте **зміну сезонів** — забезпечте варіативність дизайнерських рішень. У теплу пору року прикрашайте тіньові навіси гірляндами, прапорцями різного кольору та конфігурації. Узимку — скористайтеся прикрасами із природного та залишкового матеріалів: разом з дітьми створюйте орнаменти з різноколірних крижинок, а з пластикових пляшок — клумби з казковими квітами. Яскраво оформлений майданчик викликає в дітей стійкі позитивні емоції, бажання йти на прогулянку, сприяє розвитку художньо-естетичного смаку.

Підготовчий етап

Як організувати і провести

Організують і проводять щоденні прогулянки у кілька етапів:

- підготовчий;
- практичний — власне прогулянка;
- аналітичний.

Визначте структуру прогулянки, сплануйте зміст пізнавально-розвивальної роботи й продумайте методіку проведення кожної **структурної складової**:

- спостереження;
- праця у природі та на майданчику;
- ігрова діяльність;
- індивідуальна робота;
- самостійна діяльність дітей.

Послідовність проведення складових прогулянки залежить від:

- пори року;
- індивідуальних та вікових особливості дітей;
- пізнавальних інтересів дітей;
- попередньої діяльності.

У холодну пору вихователі проводять ігри з більшим рівнем рухливості, в теплу — ігри з піском та водою.

У молодшому дошкільному віці прогулянку починають зі спостереження, у старшому — із трудових доручень чи гри.

Після фізкультурних чи музичних занять прогулянку починають зі спостереження чи милування природою. Після занять з логіко-математичного розвитку чи розвитку мовлення — з рухливих ігор.

Практичний етап

Найбільш цікавий і насичений етап — сама прогулянка.

Спостереження — обов'язковий елемент прогулянки. У плані зазначаєте об'єкт або тему спостереження, мету його проведення, основні питання для обговорення. Окрім цього, підтримуйте спостереження з ініціативи дітей за об'єктами рослинного і тваринного світу, явищами природного та соціального довкілля. У ході спостережень спонукайте дітей ставити запитання та самостійно шукати відповіді на них.

На запитання дитини «Чому квіти пахнуть? Чому квіти пахнуть по-різному?» **не поспішайте давати відповідь** і розповідати про ефірні масла. Запитайте: «А ти сам/сама як думаєш?», «Кого ти бачиш біля квітів?», «Що роблять біля квітів комахи?», «Чи корисно це для квітів і чому?», «Яке значення це має для людей?». Узагальніть та уточніть інформацію й попросіть дітей по завершенні прогулянки або в другу половину дня намалювати комікси «Дружба комахи і квітки».

Діти отримують найбільше **позитивних емоцій** під час різноманітних розваг та ігор, особливо змагальних

Часом дитина прагне побути на самоті, споглядаючи чи розмірковуючи. Надайте їй таку можливість, а відтак обов'язково поспілкуйтеся з нею. В індивідуальних бесідах з дітьми використовуйте форму «Я — повідомлення».

Зверніться до дитини зі словами: «Я помітила, як ти уважно спостерігав за метеликом. Тепер ти знаєш, які квіти йому подобаються найбільше? Як ти думаєш, чому? А тобі які квіти подобаються?».

Праця на майданчику. Зміст і форми трудової діяльності дітей на прогулянці корелюйте відповідно до пори року та стану погоди. Плануйте такі **види праці**:

- господарсько-побутова;
- в природі;
- художня тощо.

Форми організації дітей: індивідуальні, групові, доручення, колективна праця. У літній період й восени організуйте працю на горді, спільно з дітьми збирайте урожай, насіння квітів і трав для годівлі птахів. Узимку згрібайте сніг, розчищайте доріжки тощо. Трудові завдання мають відповідати можливостям дітей і водночас вимагати від них певні вольові і фізичні зусилля.

Ігрова діяльність. Ігри посідають значне місце на прогулянці. В іграх діти уточнюють і поглиблюють уявлення про довкілля, вправляються у спілкуванні з дорослими й однолітками, проявляють особистісні якості.

У *молодшій групі* грайте разом із дітьми, виготовляйте необхідні атрибути для гри, поповнюйте та урізноманітнюйте їх. У *середній* — підтримуйте ідеї дітей та привносьте власні пропозиції щодо розвитку сюжету. У *старшій групі* — створюйте умови, що мотивуватимуть дітей до гри, керуйте сюжетно-рольовою грою опосередковано.

Під час вечірньої прогулянки запросіть батьків приєднатися до дитячої гри. Це подарує вихованцям багато позитивних емоцій, захопливих вражень та сприятиме формуванню комунікативних навичок.

Подбайте, щоб під час прогулянки всі діти були активні, ніхто не змерз і не перегрівся. Регулюйте зміну діяльності — забезпечуйте оптимальний руховий режим. Тим, хто багато бігає, запропонуйте спокійніші ігри й навпаки.

Рухливі ігри. Проводьте рухливі ігри, враховуючи попередню діяльність дітей. Ігри високої рухливості пропонуйте дітям на початку прогулянки після статичних занять — малювання, ліплення тощо. Після фізкультурних та музичних занять у середині чи в кінці прогулянки проводьте малорухливі ігри та ігри середньої рухливості. Обов'язково враховуйте емоційний стан, настрої дітей та їхні бажання.

Також важливі чинники, які слід брати до уваги при доборі рухливих ігор, — пора року, погода, температура повітря та час проведення прогулянки. Взимку, коли одяг заважає рухам, регулюйте навантаження, щоб убезпечити дітей від перегрівання і перевтоми. Особливий контроль — за іграми з бігом, лазінням, стрибками.

Протягом року вихователі на прогулянках розучують з дітьми 10-15 нових рухливих ігор. Значний інтерес викликають у дітей такі види ігор:

- ігри-естафети;
- сюжетні рухливі ігри;
- ігри з елементами спорту;
- народні рухливі ігри;
- ігри-забави;
- ігрові квести.

Нові ігри в усіх вікових групах розучують 3-4 дні підряд. Щоб утримати стійкий інтерес дітей до рухливої гри:

- ускладнюйте правила;
- збільшуйте тривалість гри;
- змінійте сюжет, атрибути тощо.

Наприклад, усі діти «миші», а вихователь — «кіт», усі діти «горобчики», а вихователь — «автомобіль».

Коли малюки засвоїли правила гри, роль ведучого можна доручити дитині.

Діти четвертого року життя особливо емоційно сприймають образи, приміряють їх на себе. Спонукайте дітей правильно виконувати рухи: стрибати, як зайчики, йти тихо, як мишки тощо. Тривалість гри становить в середньому 5-8 хв., кількість повторень — 3-4 рази.

Діти п'ятого року життя надмірно рухливі, не можуть раціонально використовувати свої сили в грі. Тому особливо увагу звертайте на дозування ігор, стежте, щоб активні рухи чергувалися з короткотривалим відпочинком. Рухові вміння дітей п'ятого року життя удосконалюються і розширюються. Відповідно урізноманітнюйте й рухливі ігри. Пропонуйте дітям ігри з такими основними рухами, як метання, лазіння, стрибки. Однак, якщо вони відчувають певні труднощі у спільних іграх, то на прогулянці їх варто проводити за підгрупами. Тривалість рухливої гри в середній групі становить 8-10 хв., кількість повторень — 3-5 разів.

Руховий досвід *дітей шостого року життя* значно збагачується. Це дає змогу використовувати в іграх рухи вищої складності: біг зі зміною темпу, кидання і ловіння м'яча, стрибки. Діти часто обирають ігри зі скалками, обручами, м'ячами. Рухові дії з предметами дають змогу дитині вдосконалити рухові навички — влучити м'ячем у ціль, упіймати м'яч, прокотити обруч до фінішу тощо. Для реалізації однієї мети можна підібрати кілька ігор. Наприклад, навички метання діти вдосконалюють в іграх «Серсо», «Влучи в корзину», «Мисливці й зайці».

Старші дошкільники залюбки грають у командні ігри змагального характеру. Під час таких ігор діти вже здатні підпорядкувати

свої інтереси інтересам команди, вони виявляють рішучість, витримку, спритність, докладають вольові зусилля.

Тривалість безперервного бігу зі швидкістю вище середньої для дітей шостого року життя становить 30-35 секунд за одне повторення. Кількість повторень — 4-6 разів. Між повтореннями обов'язкові паузи для відпочинку. Загальна тривалість рухливої гри — 10-12 хвилин.

Індивідуальна робота з дітьми. Плануйте індивідуальну роботу з дітьми за всіма розділами освітньої програми. Використовуйте:

- бесіди;
- розучування віршів;
- дидактичні ігри та вправи;
- малювання, ліплення, конструювання;
- вправлення в основних рухах;
- складання різних видів розповідей;
- розгадування/загадування загадок.

Щоб індивідуальна робота була ефективною, спостерігайте за настроєм дитини, рівнем її активності під час ігрових занять тощо. Відтак, за необхідності, вносьте зміни до індивідуальних завдань. Наприклад, замість запланованого виконання основних рухів запропонуйте відгадати загадки про спортивне знаряддя; замініть вправлення у правильній звуковимові на спостереження за комахою й запропонуйте її описати.

Самостійна діяльність на прогулянці є корисною для дітей лише в оптимально створеному розвивальному середовищі. Тоді діти досягають певного рівня самостійності в різних видах діяльності: ігровій, комунікативній, руховій, пізнавально-дослідницькій, продуктивній (малювання, ліплення, художня праця), трудовій тощо.

Якщо в спільній діяльності з дітьми вихователь діє як рівний партнер, то в самостійній діяльності він виступає опосередкованим координатором.

Для самостійної рухової діяльності дітей готуйте необхідний інвентар: м'ячі різних розмірів, кеглі, скакалки, бадмінтон, кільцекид, серсо, три- та двоколісні велосипеди тощо. У зимовий період використовуйте лижі, санчата, формочки для нескладних дослідів зі снігом і льодом, відерця, палички для малювання на снігу, короби різної величини для формування снігових цеглин, зводьте снігові фортеці, лабіринти, палаци тощо.

Аналізуємо результати прогулянки

Детальний аналіз прогулянки, обговорення з дітьми її перебігу та результату дає змогу вихователю вдосконалити освітню роботу, поліпшити взаємодію з дітьми та власну педагогічну майстерність.

Творчий підхід до підготовки й проведення повсякденної прогулянки перетворює її на яскраву подію дня, позитивно впливає на морально-емоційне благополуччя і розвиток дитини. А вихователь упевнюється у своїх професійних здібностях і отримує задоволення від належно виконаної справи. ☺

Ігор розучують з дітьми протягом року

ТЕСТ ДЛЯ САМОДІАГНОСТИКИ

Чи знаєте ви, як провести прогулянку так, аби дітям було цікаво, корисно й весело? Які чинники слід врахувати, на що звернути особливу увагу? Перевірити рівень своїх знань допоможе тест

Організовуємо прогулянку для дошкільників

1

Тривалість прогулянки залежить:

- а від сезону
- б від вікових особливостей
- в від настрою дітей

2

У молодшій групі переважають такі форми організації праці:

- а доручення
- б колективна праця
- в чергування

3

Скільки прогулянок планує вихователь на день?

- а одну
- б дві
- в три

4

Трудові завдання під час прогулянки мають:

- а бути легкими для дітей
- б вимагати певних зусиль
- в виснажувати

5

Після заняття з малювання прогулянку починають з:

- а рухливих ігор
- б праці на майданчику
- в спостереження

6

Скільки рухливих ігор вихователі розучують з дітьми за рік?

- а 8-10
- б 10-15
- в 5-7

7

Роль вихователя під час самостійної діяльності дітей:

- а партнер
- б опосередкований координатор
- в пасивний спостерігач

8

Тривалість рухливої гри дітей шостого року життя:

- а до 10 хв
- б 10-12 хв
- в 15 хв

9

Упродовж дня діти гуляють:

- а 3 години
- б 4-5 годин
- в 6 годин

10

Послідовність проведення складових прогулянки залежить від:

- а пори року, пізнавальних інтересів, індивідуальних та вікових особливостей дітей, попередньої діяльності
- б стану погоди, інтересів вихователя, настрою дітей
- в пори року, рекомендацій вихователя-методиста, настрою директора закладу освіти